

Veiligheid in de kerk

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Istock

Als we over veiligheid en de kerk nadenken, onderscheiden we op ons VKB-bureau vaak vier terreinen. Het gaat dan om: (1) veiligheid en de fysieke ruimte, (2) veiligheid en activiteiten, (3) veiligheid en mogelijk geweld en (4) veiligheid in sociale relaties.

Kerkrentmeesters kun je zien als de leveranciers van de juiste randvoorwaarden voor de vormgeving van samen kerk-zijn. Dus het thema 'veiligheid' heeft alles te maken met de kerkrentmeesterlijke taak. Van belang is dat we ons bewust zijn van wat er komt kijken en dat we in onze eigen gemeente – waar nodig – de adequate maatregelen nemen, of de bestaande regelingen nog eens langslopen.

Veiligheid en de fysieke ruimte

Helder is, dat de kerkelijke gemeente verantwoordelijk is voor een veilige omgeving in en rond het kerkgebouw dan wel een afzonderlijk verenigingsgebouw. Het gaat om fysieke veiligheid. Denk aan zaken als: er komen geen brokstukken van de toren vallen, stoeptegels liggen recht, trapleuningen laten niet los, er zijn waarschuwingen bij op- en afstapjes, wij weten wat ons te doen staat als we te maken krijgen met asbest. Dit soort kwesties. Er zijn genoeg inspecties en checklists te bedenken en te downloaden om dit voortdurend in de gaten te houden. Belangrijk in dezen is ook de brandveiligheid, met name de noodzakelijke preventieve maatregelen en de ontruimingsmogelijkheden. In een apart artikel neemt Nico de Jong nog wat aspecten rond deze kant aan veiligheid onder de loep.

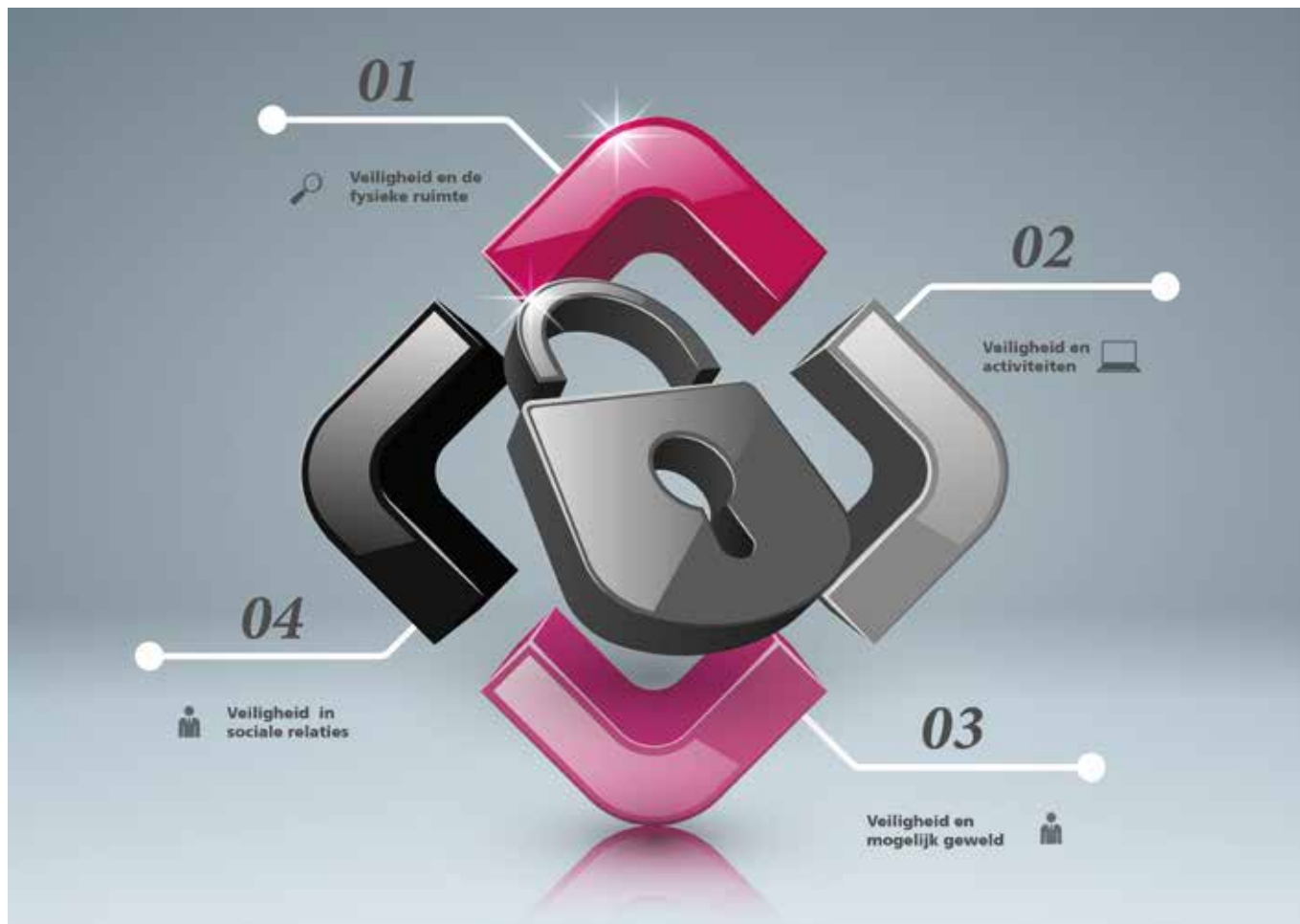
Veiligheid en activiteiten

Onze gebouwen staan er natuurlijk niet voor niets. Het is de bedoeling dat er activiteiten plaatsvinden. Ook wordt erin gewerkt. Of de kerk en/of de zalen worden verhuurd. Op welke manier hebben we vorm gegeven aan Arbo-aspecten? Denk maar eens aan goed materiaal voor de koster als ze moeten schoonmaken, goed ergonomisch meu-

bilair als we ook een kerkkantoor runnen. Maar ook: is de zogeheten 'bedrijfshulpverlening' goed geregeld? De kerkelijke organisatie (ook bij verhuur) is er verantwoordelijk voor dat er hulpmiddelen aanwezig zijn, als er een incident gebeurt waarbij iemand gewond raakt of onwel wordt. Ook mensen die EHBO kunnen toepassen, dienen aanwezig te zijn. Hoe hebben we dat geregeld? Ook daarover vindt u nog wat meer in het artikel van de hand van Nico de Jong.

Veiligheid en mogelijk geweld

Een heikel onderwerp is veiligheid en mogelijke geweldsdreiging. Er is sprake van een vreemde paradox. Op het moment dat je maatregelen treft (bijvoorbeeld beveiligers of camera's introduceert), doe je dat om de veiligheid te verhogen. Maar het eerste effect is vaak dat bezoekers en omstanders zich juist minder veilig gaan voelen, en het tweede effect is dat je juist aandacht trekt van kwaadwillenden. Dat vroeger onze achterdeuren open konden blijven op het platteland, was ook omdat een groot deel van de bevolking het zo karig had, dat er niks viel te halen. Wie nu van zijn huis een bolwerk maakt, zendt het signaal uit: hier zou u, geachte heer I.N. Breker, wel eens uw slag kunnen slaan, maar weet: wij hebben het extra moeilijk gemaakt. Of het signaal: in deze buurt is het niet pluis, we moeten wel. Dat geldt ook voor de kerk. Aan de éne kant komt het meer voor dan vroeger dat er gedoe ontstaat in of rond een kerk, door mensen die grenzen over gaan die we niet zouden willen tolereren, aan de andere kant willen we als kerk open en gastvrij zijn temidden van onze stad, ons dorp of

onze wijk. Dat verdraagt zich niet zo goed met gesloten deuren, scanpoortjes, beveiligers en camera's. Wat is een goede middenweg?

Het voorkomen van of het juist handelen bij een goed voorbereide aanslag is nauwelijks mogelijk. Toch is het wel van belang om er af en toe bij stil te staan: wat als zich dat zou voordoen. Het is van belang om plaatselijk met kerken samen daarover eens van gedachten te wisselen met de veiligheidsverantwoordelijken in uw burgerlijke gemeente. Op welke manier werkt de alarmering? Wie in de kerk is daarvoor verantwoordelijk.

Wat meer voorkomt, zeker bij kerken die ook doorde-weekse openstelling kennen, is dat er conflictjes kunnen ontstaan tussen personeel of vrijwilligers van de kerk en bezoekers, die niet zo op de hoogte zijn van onze mores, dan wel zich onbehoorlijk gedragen. Die conflictjes kunnen zomaar uit de hand lopen en tot vervelende incidenten leiden. Is het zinvol om hier met personeel en vrijwilligers aandacht aan te besteden, of maatregelen te treffen? Is het zinvol hiervoor personeel en vrijwilligers te trainen in de-escalatietechniek? Dat hangt er van af/ Hoe vaak komt het feitelijk voor? Houdt u een registratie bij van conflicten en conflictjes met bezoekers, waarbij corrigerend moest worden opgetreden? Is het in het licht van de geregisteerde aantallen de moeite waard om veel aandacht te schenken aan dit onderwerp, gezien de veiligheidsparadox waar ik dit stukje mee begon?

Wel is het van belang dat als de kerk open is, er altijd één persoon eindverantwoordelijk is voor de afhandeling van

klachten, conflicten, onheus gedrag en de definiëring van wat wel en niet wordt getolereerd op dat moment, die wel bekend is met de-escalatietechniek. Vaak zal dat de kosten-beheerder zijn, of de dagcoördinator bij een open-gestelde kerk. Andere vrijwilligers of kerkenraadsleden of kerkrentmeesters die toevallig in de kerk zijn, moeten zich op zo'n moment die rol niet toe-eigenen, omdat het verwarring kan scheppen, waardoor eerder escalatie dan de-escalatie op de loer ligt.

Heeft u gemeenteleden die op dit vlak werkzaam zijn, schakel ze in bij het opzetten van een low-profile plan. We moeten niet naïef zijn. Nuchter en waakzaam, zonder in alarmistische dramatiek te vervallen. Op de site van de VKB vindt u een enkele document en links naar berichten die aan dit onderwerp aandacht geven: <https://kerkrentmeester.nl/kennisbank/veiligheid>

Veiligheid in sociale relaties

Tenslotte betreft veiligheid ook hoe we met elkaar omgaan in de kerk en vooral hoe we omgaan met kwetsbare mensen in ons midden en die op ons pad gebracht worden. In 'Kerkbeheer' van december 2017 is daar uitgebreid aandacht aan besteed door middel van een interview met Lenny van den Brink, functionaris op dit onderwerp bij de landelijke kerkorganisatie in Utrecht. U vindt het artikel onder de titel: 'Ook dit is veilige kerk'. U kunt de oudere nummers van 'Kerkbeheer' teruglezen via de website van de VKB. Ook is het artikel opgenomen in de kennisbank bij het thema 'veiligheid' (link: zie boven). Zeker de moeite waard.